

LUTHEROVA DEKÁDA 2013

Viera a skutky

9. Živá viera sa prejavuje automatickým konaním dobrých skutkov

"Zostaňte vo mne a ja vo vás. Ako ani ratolesť nemôže prinášať ovocie sama zo seba, len ak ostáva na vínnom kmeni, tak ani vy, len ak zostávate vo mne. Ja som vínný kmeň a vy ste ratolesti. Kto zostáva vo mne a ja v ňom, ten prináša veľa ovocia, pretože bezo mňa nič nemôžete činiť. Ak niekto nezostáva vo mne, vyhodí ho ako (odlomenú) ratolesť, a uschne; také zozbierajú, uvrhnú na oheň a zhoria; ak zostávate vo mne a moje slová zostávajú vo vás, proste, čo chcete, a stane sa vám. Tým sa oslavuje môj Otec, keď prinášate veľa ovocia a stanete sa mi učeníkmi." (J 15, 4 – 8)

Keď sa v dnešnom svete vraví o viere, jej význame a hodnote, názory bežných ľudí vychádzajú i končia iba z predstáv o skupinách nábožensky založených ľudí, ktorí svoju vieru formulujú a praktizujú v konkrétnej forme a podobe náboženského obradu, pričom je dôležité, čo tvorí predmet ich viery, inými slovami, komu a čomu veria. Do popredia sa tak dostáva zväčša iba teoretická stránka, to znamená samotné vyznávanie viery – či už verbálne, alebo v liturgickom stvárnení. Takáto predstava, ktorá je však zároveň aj deformáciou významu viery sa v spoločnosti začala presadzovať postupne, a to už v ranej kresťanskej cirkvi, jednak v dôsledku počtom a významom neustále sa zmenšujúcej skupiny kresťanov, ktorí pochádzali zo židovstva, ale rovnako aj v dôsledku narastajúceho vplyvu grécko-rímskeho helenistického fenoménu, v rámci ktorého sa viera a tým aj možnosť poznať Boha (v prostredí mimo cirkvi božstva, resp. božstiev) chápala v prvom rade ako kontemplácia o božskej podstate. V židovskom prostredí však boli viera a možnosť poznať Boha spojené vždy so skúsenosťou, čoho nevyhnutným predpokladom je vstúpiť do spoločenstva s Bohom v reálnom každodennom živote. Viera tak môže byť autentická – pravá, to znamená živá, alebo neautentická, teda mŕtva.

1 Autentická viera a jej základ

Vybraný text Jánovho evanjelia vypovedá o viere, ktorá je autentická. Ak má viera byť a ostať autentickou, to znamená pravou a skutočnou, musí mať svoj pevný základ, ktorý zároveň dokáže, zvlášť v tých ťažkých situáciách, túto vieru takpovediac podržať, inými slovami, overí jej zmysel a relevantnosť (cf. Jk 1, 2 – 4). Dôležité je v prvom rade to, čo, respektíve kto tvorí základ viery človeka a následne, aký je obsah, či náplň tejto viery. Z vybraného textu je zrejmé, že týmto základom, v danom texte opísanom obrazne v podobe vínného kmeňa, je Ježiš Kristus. Z kontextu predošlej časti je však čitateľovi zrejmé, že všetko, čím Ježiš je a čo koná, má rovnako svoj základ v nebeskom Otcovi, ktorý je tu pripodobnený k vinohradníkovi (J 15, 1). Ježiš koná vo svojom diele Božiu (Otcovu) vôľu, ktorá je od začiatku do konca spojená s presadzovaním Božej spravodlivosti vo svete, s víťazstvom dobra nad mocou zla. Nejde teda o žiadny abstraktný ideál, ale o konkrétne konanie toho, čo je a má byť viditeľné a hodnotené v rámci spoločenstva, vo vzťahu človeka k Bohu a k svojim blíznym (cf. Mk 12, 30 – 31par). V tejto súvislosti je preto dôležité, aby aj každý Ježišov nasledovník stála bol pevne ukotvený na tomto základe, ktorým je spoločenstvo Otca i Syna. V tomto spoločenstve sa tak veriacemu ponúka milosť ako zdroj a podporný prostriedok viery. Iba tak je možné získať a udržiavať pri živote vieru, ktorá následne musí prinášať aj ovocie v podobe dobrých skutkov (J 15, 2 – 4).

2 Autentická viera a jej prirodzené dôsledky

Ostať pevne spojený s Kristom znamená žiť a rozvíjať vo svojom živote autentickú vieru, ktorá má prinášať množstvo ovocia. Opäť tu rezonuje predošlá myšlienka o pevnom a trvalom spoločenstve a závislosti Krista na Otcovi (J 5, 19.30). Prirodzene, uvedenú myšlienku treba bližšie vysvetliť. Predovšetkým, čo znamená prinášať ovocie? Odpoveď možno vyjadriť tým, k čomu Ježiš vyzýva svojich nasledovníkov, keď im dáva nové prikázanie (J 13, 34 – 35), pričom v danom

kontexte je zrejmé (pozri J 13, 1 – 15), čo má Ježiš na mysli (pozri J 13, 13 – 15). Ide o reálny život, v ktorom má byť preukázaná vitalita viery. Jej základom a zdrojom je vzájomná láska Boha a Krista a Krista a Jeho nasledovníkov (J 15, 9 – 17). Život viery tak znamená nasledovať príklad Ježiša Krista, nechať sa formovať Jeho učením a príkladom Jeho vlastného života. Nejde tu v žiadnom prípade o protiklad medzi vierou a skutkami. Ide tu o protiklad medzi živou vierou a mŕtvou vierou (pozri Mt 7, 21). Mŕtva viera je prirovnaná k obrazu odlomenej uschnutej ratolesti (v. 6). Tento obraz však neukazuje na posledný súd a zatratenie, ale poskytuje reálny pohľad na každého, kto nevyužíva mandát zverený mu Stvoriteľom – konať v živote Božiu vôľu. Taký človek je „nepoužiteľný“, rovnako ako je nepoužiteľná suchá ratolesť, pretože je bez života, súca iba ak na spálenie (pozri Mt 3, 10; 13, 30). Kristovo vzkriesenie potvrdzuje, že práve tento príklad života v tomto časnom svete je Bohom akceptovaný a v konečnom dôsledku aj rehabilitovaný. Dáva tak veriacemu nádej istoty, že aj v jeho vlastnom prípade, ak ostane pevne vštepený do vínného kmeňa Ježiša Krista, dokáže konať dobré skutky ako vyjadrenie autenticity vlastnej viery a aj pri ňom sa napokon naplnia Božie zaslúbenia o vzkriesení a večnom živote.

V prvej časti vybraného textu (15, 4 – 6) je dôraz položený na vieru, ktorej pevným základom je Kristus, a na život v pevnej jednote s Ním. Verš 7 zdôrazňuje potrebu ostať pevne spojený s Ježišovým učením, s Jeho vlastnými slovami, ktoré prinášajú zjavenie Božej vôle vo vzťahu k tomuto svetu. Veriaci má tak istotu, že jeho modlitby budú vypočuté, pretože v nich bude dominovať túžba po živote v službe kráľovstvu Božiemu. Týmto spôsobom, to znamená životom autentickej, živej viery, sa stávame skutočnými učeníkmi Ježiša Krista a takýmto príkladom života vzdávame slávu nebeskému Otcovi (v. 8), naplníme totiž mandát, ktorý nám zveril sám Stvoriteľ: žiť v spoločenstve lásky k Bohu a k svojim blíznym (Lv 19, 18.33 – 34).

Doc. Mgr. František Ábel, PhD.